Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto 21.10.2022

Viite: Asunto- ja ympäristöjaoston lausuntopyyntö 3.10.2021

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023
Teema: Mom. 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon

LAUSUNTO

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Talousarvioesityksessä vuodelle 2023 on Ympäristöministeriön hallinnonalan avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (35.01.65) esitetty 2 130 000 euron määrärahaa. Tämä tarkoittaa sitä, että ko. momentin määrärahaa esitetään pienennettäväksi 350 000 eurolla kuluvaan vuoteen verrattuna (leikkaus 14 %) ja jopa 700 000 euroa verrattuna vuoteen 2021 (leikkaus 25 %).

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi esittää, että momentin 35.01.65 määrärahaa korotetaan merkittävästi tai aivan minimissään määräraha tulee palauttaa vuoden 2021 tasolle.

Suunniteltu leikkaus vaarantaa luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen tehokkaan toiminnan ja sen myötä ekologisesti kestävän yhteiskunnan rakentamisen. Momentin määräraha on valtakunnallisesti merkittävin valtionapu luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä ympäristökasvatus- ja valistushankkeille.

Leikkauksen sijaan valtion tulisi johdonmukaisesti lisätä momentille 35.01.65 kohdistettua rahoitusta: sekä luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen rahoitusta että ympäristökasvatuksen hankerahoitusta.

Avustukset valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille

Momentin määrärahaa käytetään yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille niiden perustoimintaan. Riittävällä tasolla pysyvä valtionapu on järjestöille välttämätöntä, jotta niiden pitkäjänteinen ja vaikuttava työ luonnon- ja ympäristönsuojelussa eri tasoilla voidaan turvata. Avustukset järjestöille edistävät täsmällisesti sekä kustannustehokkaasti ympäristöministeriön hallinnonalan tavoitteita.

Järjestöt pyörittävät toimintaansa hyvin pienillä resursseilla, joita ei voi heikentää, vaan päinvastoin niitä pitäisi merkittävästi kasvattaa, jotta voidaan vastata lisääntyneeseen tarpeeseen.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen eivät odota. Näiden aiheiden parissa tehdään tällä hetkellä paljon ympäristökasvatustyötä valtakunnallisissa luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöissä. Jotta työtä voidaan tehdä tehokkaasti, laadukkaasti ja pitkäjänteisesti, on välttämätöntä turvata luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen rahoitus.

Ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustukset

Momentin 35.01.65 määräraha sisältää myös ympäristökasvatuksen ja -valistuksen valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävät hankeavustukset. Kyseisiä avustuksia haettiin v. 2022 yhteensä 1,9 miljoonan euron edestä. Rahoitusta pystyttiin myöntämään v. 2022 budjetista kuitenkin vain 340 300 euroa. Ilman rahoitusta on jäänyt merkittävä määrä tarpeellisia hankkeita. Hankeavustuksista pitäisi riittää tukea niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin merkittäville hankkeille.

Ympäristökasvatuksessa muutosta kohti kestävää elämäntapaa tehdään kasvatuksen ja koulutuksen kautta. Ympäristö- ja kestävyyskysymysten esiin nostamiseen ja käsittelyyn on paljon kysyntää yhteiskunnan eri sektoreilla, mutta tähän tarvitaan tukea ja lisää osaamista. Tätä luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöt voivat tarjota esimerkiksi kouluille, oppilaitoksille ja varhaiskasvatukseen materiaalien, koulutusten, kouluvierailujen ja muiden palveluiden muodossa. Myös aikuiset ovat ympäristökasvatuksen yksi merkittävä kohderyhmä, mutta pienien resurssien vuoksi kokonainen ikäluokka uhkaa jäädä ympäristökasvatuksen ulkopuolelle.

Ympäristökasvatuksen tarve on viime vuosina entisestään kasvanut, koska yhä useammat ihmiset ovat alkaneet kokea psyykkistä kuormitusta ympäristökriisiin liittyen. Toivottomuudesta seuraa helposti ekologisesti ja myös yhteiskunnan näkökulmasta kestämättömiä valintoja. Juuri ympäristökasvatuksen avulla pystytään tehokkaasti tarjoamaan ihmisille keinoja käsitellä ympäristökysymysten aiheuttamia hankalia tunteita sekä tehokkaasti ohjaamaan kansalaisia toimimaan ekologisesti kestävällä, rakentavalla ja aktiivisella tavalla vaikeiden ympäristöhaasteiden edessä.

Ympäristökasvatuksen tarjoamat tiedot ja taidot eivät ympäristökriisin aikana missään nimessä voi olla leikkauksen kohde.

Sanna Marinin hallitusohjelmassa on sitouduttu *edistämään luonto- ja ympäristökasvatusta sekä ottamaan huomioon kestävä kehitys ja ilmastokasvatus [--] läpileikkaavina teemoina eri koulutusasteilla*. Momentin 35.01.65 määrärahalla voidaan tehokkaasti edistää näitä hallitusohjelmakirjauksia.

Tarkennus

Viitaten valtion talousarvion sivulla 398 mainittuun Ympäristökasvatuksen seura ry -nimeen: Nimi on vanhentunut. Ympäristökasvatuksen seura ry toimii nykyisin nimellä Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry.

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomen puolesta

Leena Koivula-Tenho, toiminnanjohtaja